

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 13/2007 vp

Valtioneuvoston selvitys EU:n koheesiopolitiikan tulevaisuudesta ja valmistautumisesta keskusteluun koheesiopolitiikan tavoitteista ja sisällöstä

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 21 päivänä syyskuuta 2007 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen EU:n koheesiopolitiikan tulevaisuudesta ja valmistautumisesta keskusteluun koheesiopolitiikan tavoitteista ja sisällöstä (E 64/2007 vp) maa- ja metsätalousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Sirpa Karjalainen, maa- ja metsätalousministeriö
- aluekehitysjohtaja Antti Valle, sisäasiainministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Keskustelu EU:n koheesiopolitiikan tavoitteista ja sisällöistä koskien vuonna 2013 päättyvän ohjelmakauden jälkeistä aikaa käynnistyi syksyllä 2007 komission neljännen koheesioraportin sekä EU:n rahoituskehysten uudelleentarkastelun myötä. Perustamissopimuksen mukaisesti komissio laatii joka kolmas vuosi kertomuksen EU:n taloudellisen ja sosiaalisen koheesion kehitystrendeistä ja koheesiopoliittisten toimenpiteiden vaikuttavuudesta. Komission neljäs koheesioraportti julkaistiin 30.5.2007. Raportti ei sisällä esitystä tulevasta koheesiopolitiikasta. Sen sijaan komissio antoi raportissa kysymyslis-

tan ohjaamaan tulevaisuuskeskustelua, joka käynnistyi virallisesti Brysselissä 27.—28.9.2007 pidettävässä koheesiofoorumissa. Komissio antaa yhteenvedon käydystä julkisesta keskustelusta keväällä 2008, tulevan koheesiopolitiikan rahoituksesta on tarkoitus keskustella vasta tämän sisältökeskustelun jälkeen.

Komissio antaa vuonna 2010 virallisen esityksen tulevan kauden politiikan sisällöistä ja rahoituskehyksistä. Koheesioraportti on erillinen prosessi suhteessa EU:n rahoituskehysten uudelleentarkasteluun, eikä neuvosto tee päätöksiä koheesioraporttiin liittyen. Neljänteen koheesioraporttiin liittyvä keskustelu kuitenkin kytkey-

tyy EU:n rahoituskehysten uudelleentarkasteluun hahmottamalla koheesiopolitiikan tulevaisuuden haasteita, ja neuvosto saattaa rahoituskehysten uudelleentarkastelun yhteydessä ottaa kantaa myös koheesiopolitiikan otsakkeen rahoitukseen.

Valtioneuvoston kanta

Suomi pitää tärkeänä, että asiasta käytävä keskustelu on kokonaisvaltaista ja että siinä arvioidaan perusteellisesti koheesiopolitiikan ja EU:n muiden politiikkalohkojen keskinäistä suhdetta. Suomi pitää hyvänä, että keskustelulle tulevaisuuden politiikkatarpeista on varattu runsaasti aikaa. Komission neljäs koheesioraportti antaa osaltaan aineksia arvioida muutostekijöitä ja tulevaisuuden haasteita. Keskustelu politiikkatarpeista tulee käydä ennen rahoitusvaihtoehtojen arviointia. EU:n politiikkoja ja niiden toteutuk-

sen välineitä on tarkasteltava kokonaisuutena suhteessa muuttuvaan toimintaympäristöön.

Sopimukseen EU:n toiminnasta esitetään liisättäväksi taloudellisen ja sosiaalisen koheesion rinnalle myös alueellisen koheesion ulottuvuus. Suomi pitää tärkeänä, että myös tulevaisuudessa koheesiopolitiikan painopiste on EU:n heikoimmin kehittyneillä alueilla. Samalla esitetään, että erityistä huomiota kiinnitetään maaseutuun, teollisuuden muutosprosessissa oleviin alueisiin sekä vakavista ja pysyvistä haitoista kärsiviin alueisiin, kuten pohjoisimpiin harvaan asuttuihin alueisiin ja saaristo-, rajaseutu- ja vuoristoalueisiin. Tämä on Suomen kannalta tervetullut täsmennys EU:n koheesiopolitiikan perustehtävään. Suomelle on tärkeää, että harvaan asuttujen pohjoisten alueitten kehitykseen pysyvästi vaikuttavat haitat, pitkät etäisyydet, kylmä ilmasto ja harva asutus, otetaan huomioon myös tulevaisuuden koheesiopolitiikassa erityistoimenpiteitä edellyttävinä tekijöinä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta toteaa, että perustamissopimuksen mukaisesti komissio laatii joka kolmas vuosi kertomuksen EU:n taloudellisen ja sosiaalisen koheesion kehitystrendeistä ja koheesiopoliittisten toimenpiteiden vaikuttavuudesta. Komission neljäs koheesioraportti julkaistiin 30.5.2007, mutta se ei sisältänyt esitystä tulevasta koheesiopolitiikasta. Koheesioraporttiin sisältyi kysymyslista, jonka on tarkoitus ohjata keskustelua koheesiopolitiikan tulevasta suunnasta. Koheesioraportti on erillinen prosessi suhteessa EU:n rahoituskehysten uudelleentarkasteluun, eikä neuvosto tee päätöksiä koheesioraporttiin liittyen. Neljänteen koheesioraporttiin liittyvä tulevaisuuskeskustelu kuitenkin kytkeytyy EU:n rahoituskehysten uudelleentarkasteluun hahmottelemalla koheesiopolitiikan tulevaisuuden haasteita, ja neuvosto saattaa rahoituskehysten uudelleentarkastelun yhteydessä ottaa myös kantaa koheesiopolitiikan rahoitukseen.

Kaudella 2007—2013 Suomi saa EU:n koheesiopoliittisia tukia yhteensä 1,7 miljardia euroa. Suomen rakennerahasto-ohjelmien EU-rahoituksen kokonaiskehys on vuositasolla laskeva: vuonna 2007 ohjelmien yhteenlaskettu EU-rahoitus on 247 miljoonaa euroa, kun se ohjelma-kauden lopussa on 207 miljoonaa euroa. Lasku johtuu siitä, että Itä-Suomeen sovelletaan laskevaa siirtymäkauden rahoitusprofiilia, jolloin rakennerahastoista saatavat tuet ovat Itä-Suomessa vuonna 2013 alle puolet vuoden 2007 tasosta. EU:n maaseuturahaston rahoitus, joka ei sisälly koheesiostategiaan, on alkavalla kaudella Manner-Suomen kehittämisohjelmassa yhteensä 2,1 miljardia euroa. Valiokunta korostaa, että eri rahastojen toimien yhteensovitus ja keskinäinen täydentyvyys on tulevaisuudessa keskeistä.

Koheesiopolitiikan, maatalouspolitiikan ja maaseudun kehittämisen välineiden tulee toimia yhdessä, vahvistaa toistensa positiivisia vaikutuksia ja tuottaa alueellisen kehityksen tasa-arvoa. Maatalouden merkitys elinvoimaisen maa-

seudun kannalta on olennainen. Valiokunta toteaa, että maatalouden rakennemuutokseen liittyy myös monialaisten tilojen määrän kasvu. Toisaalta maatalouden rakennemuutoksen seurauksena aktiivivilat maaseudulla vähenevät, jolloin myös maaseudun väkiluku on alentunut. Maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistaminen on välttämätöntä jo maaseudun palvelurakenteenkin säilyttämiseksi. Tällä kehityksellä on merkitystä maaseudun koko yhdyskuntarakenteen kannalta. Valiokunta korostaa sitä, että maaseudun elinvoimaisuutta tulee kehittää monipuolistamalla maaseudun elinkeinorakennetta esimerkiksi edistämällä monialaisten tilojen toimintaedellytyksiä. Lisäksi pienyritystoiminnan merkitys maaseudun uusien innovaatioiden ja elinkeinojen kehittämisessä on keskeinen.

Suomen liittyessä EU:iin tuotiin painokkaasti esiin Suomen poikkeukselliset ilmasto-olosuhteet. EU:n taholta on tunnustettu tämä tosiasia maamme liittymissopimuksessa ja EU:n myöhemmissä päätöksissä. Valtioneuvoston selonteosta maatalouspolitiikasta (maatalouspoliittinen selonteko) antamassaan mietinnössä (MmVM 7/2006 vp — VNS 4/2005 vp) valiokunta on korostanut sitä, että myös Eurooppa-neuvosto on hyväksynyt periaatteen, jonka mukaan monitoiminnallinen maatalous säilytetään kaikilla Euroopan alueilla. Suomella tulee olla oikeus täydentää EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa kansallisilla ratkaisulla. Maataloutta tulee voida harjoittaa edelleen koko maassa. Keskeistä on huolehtia liittymissopimuksessa tode-

tun harvaan asuttujen alueiden vaatiman erityiskohtelun huomioimisesta koko maassa tulevaisuudessakin.

Valiokunta toteaa, että Suomen tarpeet tulee selvittää kansallisesti mahdollisimman laajalaisessa yhteistyöprosessissa. Lähtökohtana tulee olla koheesiopolitiikan vaikuttavuuden ja lisäarvon tehokas hyödyntäminen. Valiokunta pitää tärkeänä, että toteutuksessa yksinkertaistetaan toimenpanon vaatimaa hallintobyrokratiaa.

Suomessa maatalouden ja laajemmin maaseudun kehittämiseen tähtäävillä toimilla on keskeinen merkitys erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Pitkät etäisyydet, kylmä ilmasto ja harva asutus tulee ottaa tulevaisuudessakin huomioon erityistoimenpiteitä edellyttävinä ongelmina. Valiokunta toteaa, että toimivalla tieverkostolla on keskeinen merkitys maaseudun kaikkien toimintojen kannalta. Se on myös puuntuotannon ja puunhankinnan perusedellytys, vaikka metsäpolitiikka ei sinänsä kuulu EU:n yhteisten politiikkojen piiriin. Valiokunta katsoo, että painottamalla harvaan asuttujen maaseutualueiden kehitystarpeita voidaan parhaiten turvata näiden alueiden kehittymismahdollisuudet.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

MmVL 13/2007 vp — E 64/2007 vp

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Mats Nylund /r
vpj.	Pertti Hemmilä /kok	Pentti Oinonen /ps
jäs.	Susanna Haapoja /kesk	Petri Pihlajaniemi /kok
	Hannu Hoskonen /kesk	Erkki Pulliainen /vihr
	Anne Kalmari /kesk	Arto Satonen /kok
	Johanna Karimäki /vihr	Katja Taimela /sd
	Lauri Kähkönen /sd	Pekka Vilkuna /kesk
	Esa Lahtela /sd	vjäs. Timo Kaunisto /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.